

6. Equal Educational Opportunities Act (1974): History & Impact Related Study Materials. Режим доступу: [https://study.com/academy/lesson/equal-educational-opportunities-act-1974-history-impact.html] від 01.05. 2018 р.
7. Every student succeeds act (ESSA). Режим доступу: [https://www2ed.gov/about/subjects/gen] від 18.03. 2018 р.
8. Every student succeeds act Assessments under Title I, Part A & Title I, Part B: Summary of Final Regulations. Режим доступу: [https://www2.ed.gov/policy/elsec/leg/essa/essaassessmentfactsheet1207.pdf] від 18.03.2018 р.

УДК 378.046.4

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ІРЛАНДІЇ

О. А. Лисенко

orcid.org/0000-0003-2919-9343

У статті розглянуто участь ірландських науково-педагогічних працівників у заходах та програмах фахового розвитку. Виявлено, що нині в Ірландії змінюються вимоги щодо професійної підготовки науково-педагогічних працівників закладів освіти третього рівня. Відповідно до основних положень «Національної стратегії розвитку вищої освіти до 2030 р», ірландські ВНЗ вимагають від своїх науково-педагогічних працівників здобуття педагогічної кваліфікації. Забезпечуючи фаховий розвиток викладачів, переважна більшість ВНЗ Ірландії заснували центри академічної практики та розробили власні програми професійного вдосконалення. Встановлено, що в Республіці Ірландія фаховому зростанню професорсько-викладацького складу сприяють чисельні проекти національного масштабу (Національна академія з інтеграції наукових досліджень і професійного зростання науково-педагогічних кадрів, Національний форум професійного вдосконалення викладачів та ін.), дисциплінарні об'єднання науково-педагогічних працівників. Національний форум професійного вдосконалення викладачів розробив програму фахового розвитку науково-педагогічних працівників. Вона є путівником у їх професійному зростанні.

Ключові слова: науково-педагогічні працівники, професійний розвиток, програми фахового вдосконалення.

THE FEATURES OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF IRISH ACADEMIC STAFF

O. Lysenko

The participation of Irish academic staff in professional development programmes and events has been highlighted. It has been revealed, that nowadays the professional training requirements for academic staff of third level institutions are changing. Like in the most European states Irish institutions of higher education enjoy significant autonomy in providing continuing professional development for their academic staff. According to the main regulations of the National Strategy for Higher Education to 2030, Irish tertiary institutions set the requirement to their academics to obtain a pedagogical qualification. Providing professional development for lecturers, the vast majority of universities in Ireland established Centres of Teaching and Learning, Academic Practice and Learning Innovation and worked out their professional development programmes. It has been shown, that in the Republic of Ireland a number of nationwide projects (the National Academy for the Integration of Research, Teaching and Learning; the National Forum for the Enhancement of Teaching and Learning in Higher Education, etc.), disciplinary associations of academic staff contribute to their professional growth. The National Forum for the Enhancement of Teaching and Learning was established by the Higher Education Authority and the Department of Education and Skills in 2012. The Forum supports national teaching and learning networks, many of whom promote specific pedagogical approaches which can be implemented within a range of disciplines. The National Forum for the Enhancement of Teaching and Learning has worked out the Professional Development Framework for all staff, who teach in higher education. It is a guide to their professional growth. The mentioned programme defines the structural typology of activities, contributing to the professional development of academic staff. Such types include, first of all, accredited and non-accredited professional growth opportunities. Programmes of teacher education, which are always organised, structured and engaged in consciously, have clear learning objectives, judged and evaluated for recognised credits are considered to be accredited ones. They can be mastered at higher education institutions and lead to obtaining the corresponding diploma, certificate or scientific degree. Non-accredited types of professional development can be collaborative, structured and unstructured.

Key words: academic staff, professional growth, programmes of professional development.

Запорукою успішності сучасного реформування системи вищої педагогічної освіти України є вивчення прогресивної світової практики. Передовий ірландський досвід у професійній підготовці науково-педагогічних кадрів може бути адаптований до українських реалій сьогодення в процесі реформування системи вітчизняної педагогічної освіти. Отже, актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю пошуку шляхів удосконалення вітчизняної педагогічної освіти в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів.

Мета статті – визначити особливості участі науково-педагогічних кадрів Ірландії у програмах та заходах безперервного професійного вдосконалення в сучасний період розвитку.

Значна кількість сучасних вчених зосередилися на вивченні систем професійної підготовки педагогічних кадрів у різних країнах світу: Л. П. Пуховська (Західна Європа), Л. Л. Смірнова (Польща), А. В. Соколова (Англія і Шотландія), Н. П. Яцишин (Велика Британія), О. Р. Павлішак (Австрія), Ю. М. Короткова (Греція), В. М. Базуріна (Велика Британія), Л. П. Поліщук (Англія), К. В. Рибачук (США), Т. М. Данилишена (США), Н. М. Пиж (Канада) і ін.

Важливими для нашого дослідження є результати наукових розвідок українських фахівців (Н. М. Демченко, О. В. Жабенко, О. Є. Кузьмін, І. Ю. Регейло, В. М. Савіщенко, С. В. Толочко, В. О. Микитюк, В. О. Степашко, Г. П. Чорнойван та ін.), присвячених вивченню професійної підготовки науково-педагогічних кадрів.

Різні складники освіти Ірландії стали предметом дослідження українських учених: Ю. А. Кучер (система вищої та середньої освіти), О. І. Ситник (освіта дорослих), Ю. Г. Запорожченко (система забезпечення якості вищої освіти) та ін. Отже, аналіз наукової літератури та дисертаційних досліджень дає змогу констатувати, що професійний розвиток ірландських науково-педагогічних працівників не був предметом системного вивчення й окремого аналізу.

У Республіці Ірландія органи освіти національного рівня мають лише частковий вплив на безперервний професійний розвиток професорсько-викладацького складу. Він обмежується виділенням закладам освіти третього рівня відповідних коштів. Але на додаток до державного фінансування кожен заклад вищої освіти має власний бюджет і тому може самостійно вирішувати питання виділення фінансів на професійне зростання науково-педагогічних працівників. Органи освіти державного рівня також мають вплив на післядипломний розвиток професорсько-викладацького складу, визначаючи їх участь у програмах, заходах професійного розвитку як правило і/або обов'язок. Фахове вдосконалення викладацького складу може також визначатися органами освіти обов'язком ВНЗ як роботодавців [5, с. 77].

Таким чином, як і в більшості європейських держав, заклади вищої освіти Ірландії користуються значною автономією в забезпеченні програм безперервного професійного розвитку. Тому кожен ВНЗ має свої програми професійного вдосконалення з методики навчання, інформаційно-комп'ютерних технологій, іноземних мов. На відміну від більшості європейських держав, у Республіці Ірландія діють програми національного масштабу, розраховані на підвищення професійної майстерності викладацького складу. В Ірландії Національний форум професійного вдосконалення викладачів розробив програму професійного розвитку науково-педагогічних працівників, яка є путівником у їх фаховому зростанні. Зазначена програма визначає структурну типологію діяльностей, які сприяють професійному вдосконаленню науково-педагогічного складу. Серед них, перш за все, виділяють акредитовані і неакредитовані види професійного розвитку. Програми педагогічної освіти, які опановують у ВНЗ, і які ведуть до здобуття відповідного диплома, сертифіката або наукового ступеня, відносяться до акредитованих видів професійного розвитку. Неакредитовані заходи професійного розвитку можуть бути колективними, структурованими і неструктурованими. Національна програма визначає колективними такі спільні заходи професійного розвитку, під час яких відбувається невимушене навчання учасника, наприклад: професійні обговорення з колегами, відвідування занять членів педагогічного колективу та ін. До неструктурованих заходів професійного розвитку, як правило, долучаються індивідуально, згідно зі своїми потребами, зацікавленнями. Це можуть бути вивчення професійної літератури, написання статей, самоосвіта. Структуровані види професійного розвитку проходять на базі певної освітньої установи, організації, під керівництвом методиста і мають визначені цілі. Це – майстер-класи, семінари, конференції, спільні проекти тощо [7, с. 2]. Окрім згаданої рамкової програми в країні діють декілька партнерських проектів професійного розвитку викладацького складу. Серед них особливо вагомим є проект «Сприяння науково-педагогічним працівникам і студентам в епоху цифрових технологій» (All Aboard Enabling & Empowering Staff & Students to Flourish in the Digital Age). Він фінансується Фондом (2014) ірландського Національного форуму професійного вдосконалення викладачів. Це спільний проект викладачів Національного університету Ірландії (Галвей), Університету Лімерика, Університетського коледжу Дубліна, Коледжу педагогічної освіти Пречистої Діви Марії [12, с. 2].

Сприяння професійному розвитку викладацького складу на дисциплінарному рівні забезпечується фінансуванням з боку різних освітніх фондів, наприклад, Фондом стратегічної інновації. У 2014-15 н.р. Національна академія з інтеграції наукових досліджень і професійного зростання науково-педагогічних кадрів (the National Academy for the Integration of Research, Teaching and Learning) профінансувала значну кількість наукових проектів з різних дисциплін, наприклад з хімії (ChemNet), ірландської мови та ін. Загалом за 4 роки (з 2011-12 по 2014-15 н.р.) Національна академія долучилася до 161 проекту, у яких взяли активну участь 420 науково-педагогічних представників закладів освіти третього рівня [10, с. 4]. У 2005 р. був започаткований пілотний проект «Національні цифрові навчальні ресурси» (The National Digital

Learning Resources). Зазначений проект був значно розширений за наступні 7 р. Його першочерговим завданням була підтримка співробітництва викладачів закладів вищої освіти з обміну навчальними ресурсами, досвідом практичної роботи. «Національні цифрові навчальні ресурси» об'єднували понад 27 000 інформаційних пакетів. Серед них: відео, презентації, екзаменаційні завдання, вправи з різних дисциплін тощо. Науково-педагогічні працівники могли безкоштовно використовувати зазначені ресурси з метою вдосконалення своєї практики [13, с. 1–2]. «Національні цифрові навчальні ресурси» також контролювали щорічне фінансування іншого проекту – «Інноваційні навчальні спільноти» (Learning Innovation Community Support). Останній сприяв започаткуванню у системі вищої освіти дисциплінарних об'єднань і допомагав їм з обміном навчальними ресурсами. [13, с. 1–2]. У 2012 р. у зв'язку зі скороченням фінансування Управління вищою освітою проект «Національні цифрові навчальні ресурси» був закритий [10, с. 4].

Національний форум професійного вдосконалення викладачів був заснований Управлінням вищою освітою і Міністерством освіти у 2012 р. Працюючи з керівниками ВНЗ, науково-педагогічними працівниками, Форум мобілізує передовий досвід з усього сектору вищої освіти з метою досягнення високих світових стандартів у професійній підготовці викладацького складу та сприяння їх безперервному професійному зростанню. Він також співпрацює з національними мережами викладачів та сприяє їх розбудові [10, с. 5].

Однією із таких мереж є Ірландське товариство вищої освіти (The All Ireland Society for Higher Education). Воно було започатковане в 2000 р. і є незалежним професійним об'єднанням, спрямованим на забезпечення допомоги науково-педагогічним працівникам ВНЗ Ірландії в їх професійному зростанні. Зазначене об'єднання представляє академічну спільноту з різних дисциплін та забезпечує платформу для обговорення актуальних проблем сучасної вищої освіти. Воно також є філією Міжнародного консорціуму освітнього розвитку (the International Consortium for Educational Development). Ірландське товариство також сприяє поширенню інноваційного педагогічного досвіду в системі вищої освіти завдяки підготовці онлайн журналу [3].

Іншим об'єднанням викладачів є Ірландська мережа дослідників системи вищої освіти (the Educational Developers in Ireland Network). Основною метою цієї мережі є професійний розвиток викладачів та підвищення ефективності їх практики. Вона відкрита для викладацького складу, орієнтованого на участь в академічному та освітньому розвитку. Це об'єднання проводить семінари з актуальних питань вищої освіти та інформує науково-педагогічних працівників щодо заходів професійного розвитку, які проходять у країні [4].

Об'єднання викладачів «Сприяння» (The FACiLiTATE network) націлене на обмін досвідом у запровадженні методик проблемного навчання з різних дисциплін у закладах вищої освіти [14].

Міжнародна конференція із цікавої педагогіки (The International Conference on Engaging Pedagogy) є щорічною подією, що об'єднує науково-педагогічних працівників, які займаються вивченням проблеми ефективності навчального процесу в закладах освіти третього рівня. У 2016 р. відбулася 9 конференція, вона була покликана дати відповідь на питання, як зробити вищу освіту більш привабливою для студентів [1].

Національний форум професійного вдосконалення викладачів також співпрацює ще з одним партнером – Інноваційною навчальною мережею (The Learning Innovation Network). Ця мережа об'єднує науково-педагогічних працівників вищої освіти переважно сектору технологічних інститутів та сприяє їх професійному розвитку. Зазначене об'єднання було засноване в 2007 р. і стало потужною організацією, що докладає максимум зусиль для досягнення високих стандартів якості вищої освіти. У дослідженні, ініційованому Управлінням вищою освітою у 2010 р. і проведеному Фондом стратегічної інновації, Інноваційна навчальна мережа отримала найвищу оцінку своєї професійної діяльності [2].

Розкриваючи питання участі науково-педагогічних працівників у заходах і програмах професійного розвитку, варто також висвітлити особливості професії викладача у Республіці Ірландія. Як і в більшості європейських держав, викладацький склад ірландських ВНЗ призначається на посади на основі їх кваліфікації, підготовки зі спецдисципліни. Значна кількість професорсько-викладацького складу не має педагогічної кваліфікації. На цьому було наголошено в дослідженні Європейського наукового фонду. Водночас у зазначеній розвідці було акцентовано увагу на неприпустимості такого стану у сфері підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Професія викладача суттєво відрізняється від професії вчителя, а саме: професорсько-викладацький склад має ефективно поєднувати наукові дослідження з навчально-методичною роботою. Окрім того, науково-педагогічні працівники долучаються до інших видів діяльності: розробляють наукові проекти, навчальні програми, беруть участь у заходах регіонального розвитку, виконують покладені на них адміністративні обов'язки тощо [11, с. 13].

Перед сучасними ірландськими викладачами постали значні виклики: суттєво змінився склад студентів, зросли вимоги до сучасної освіти тощо. Досліджуючи особливості професійної діяльності

викладача в Ірландії, вчений І. Макларен зазначає, що для досягнення високих стандартів якості в системі вищої освіти слід відмовитися від попереднього досвіду, коли викладача характеризували, як професійного вченого, але при цьому він був аматором у методиці навчання та педагогіці. З метою професійного розвитку викладачів, їх озброєння передовими технологіями навчання в Ірландії були створені центри педагогічної освіти. Вони мають різні назви: центри академічного розвитку, центри професійної підготовки викладачів, центри академічної практики та інноваційного навчання [6, с. 111–119].

Основним документом, що визначає розвиток ірландської системи вищої освіти є «Національна стратегія розвитку вищої освіти до 2030 р.», оприлюднена Міністерством освіти у 2011 р. Згідно з цим документом професорсько-викладацький склад ВНЗ повинен повною мірою володіти усім спектром передових навчальних методик, а, отже, бути кваліфікованими викладачами, добре обізнаними у своїй спеціальності. Водночас у системі вищої освіти мають проводитися дослідження, виділятися наукові стипендії з метою підвищення рівня професійної підготовки викладачів. Значна увага в Національній стратегії була приділена безперервному професійному розвитку професорсько-викладацького складу університетів. Зокрема, в ній був зроблений наголос на тому, що ВНЗ мають гарантувати належну підготовку науково-педагогічних працівників з методики навчання своєї дисципліни, педагогічної теорії і практики [9, с. 18]. Водночас згідно з Національною стратегією заклади вищої освіти повинні всіляко сприяти професійному розвитку своїх викладачів, вмотивовувати їх та забезпечувати відповідними курсами підвищення кваліфікації, програмами професійного зростання. Взнявши на озброєння це положення Національної стратегії, майже всі заклади вищої освіти Ірландії започаткували центри, відділи професійної академічної практики для викладачів. На національному рівні були започатковані мережі для педагогічного складу ВНЗ, деякі з них отримують фінансову підтримку Управління вищою освітою [11, с. 14].

З метою визначення активності ірландських науково-педагогічних працівників у безперервному професійному розвитку ми проаналізували наукову розвідку вчених М. Словей, К. Козіна, Е. Тан. Їх дослідження ґрунтувалося на масштабному опитуванні професорсько-викладацького складу Дублінського регіонального альянсу (Dublin Region Higher Education Alliance), до складу якого входять 8 закладів вищої освіти Ірландії, і було проведено за підтримки Фонду стратегічної інновації. Представники науково-педагогічного складу дали відповіді на запитання щодо пріоритетних сфер їх професійного розвитку. Найбільше зацікавлення було виявлено до програм/заходів фахового розвитку з інноваційних методів навчання, сучасних наукових розвідок зі спеціальності, альтернативних методів оцінки навчальних досягнень студентів, методів отримання відгуків, співробітництва з колегами [11, с. 29]. У рамках даного дослідження викладачі дали також відповідь на запитання щодо своєї участі в структурованому професійному розвитку з методики навчання, педагогічних дисциплін за попередні 3 р. Слід зауважити, що 49 % респондентів у попередній трирічний термін час від часу долучалися до структурованих заходів професійного розвитку за напрямом «педагогіка вищої школи», 27% робили це регулярно, а решта 24 % не брали участі в таких видах діяльності [11, с. 35]. Свою інертність до програм професійного розвитку з циклу педагогічних дисциплін респонденти пояснили нестачею часу, відсутністю програм/заходів, що викликають професійний інтерес, браком сприяння у ВНЗ, задоволенням рівнем своєї професійної підготовки з навчальних методик вищої школи. Найбільше зацікавлення викладачі виявили до таких структурованих заходів професійного зростання: курси підвищення кваліфікації, семінари, майстер-класи, літні школи. Другу позицію в рейтингу зайняли програми післядипломної педагогічної освіти в закладах третього рівня на здобуття диплому, сертифікату з другої вищої освіти за напрямом «педагогіка вищої школи». Програми педагогічної освіти магістерського та докторського рівня зайняли третє місце в зазначеному опитуванні. Серед навчальних закладів, які є провайдерами таких програм, найбільшим визнанням професорсько-викладацького складу користуються: Трінті коледж, Університетський коледж Дубліна, Королівський коледж Лондона, Відкритий університет (The Open University), Університет Брайтона, Університет Уельса. У відповідях викладачі ВНЗ не обійшли своєю увагою і неструктуровані види професійного розвитку: вивчення професійної літератури, співробітництво з колегами, участь у роботі дисциплінарних об'єднань [11, с. 35–38].

Нині в Ірландії змінюються вимоги до професійної підготовки науково-педагогічних працівників закладів освіти третього рівня. Відповідно до основних положень «Національної стратегії розвитку вищої освіти до 2030 р.» ірландські ВНЗ вимагають від своїх науково-педагогічних працівників здобуття педагогічної кваліфікації. Забезпечуючи фаховий розвиток викладачів, переважна більшість ВНЗ Ірландії заснували центри академічної практики та розробили власні програми професійного вдосконалення.

У Республіці Ірландія фаховому вдосконаленню професорсько-викладацького складу ВНЗ сприяють чисельні проекти національного масштабу (Національна академія з інтеграції наукових досліджень, Національний форум професійного вдосконалення викладачів та ін.), дисциплінарні об'єднання науково-педагогічних працівників. Національний форум професійного вдосконалення викладачів розробив

національну програму професійного розвитку науково-педагогічних працівників. Вона є путівником у їх професійному зростанні.

Переважає більшість ірландських науково-педагогічних працівників активно долучаються до програм та заходів професійного зростання з педагогіки вищої школи та методики навчання. Найбільше зацікавлення викладачі виявляють до таких структурованих заходів професійного зростання: курси підвищення кваліфікації, семінари, майстер-класи, літні школи.

Література

1. About ICEP (The International Conference on Engaging Pedagogy). Available at: <http://icep.ie/about-icep/> (accessed 25.02.2018).
2. About The Learning Innovation Network (LIN). Available at: <http://www.lin.ie/about-us/> (accessed 25.02.2018).
3. AISHE The All Ireland Society for Higher Education. Available at: <http://www.aishe.org/> (accessed 25.02.2018).
4. EDIN Network (The Educational Developers in Ireland Network). Available at: <https://www.teachingandlearning.ie/edin-network/> (accessed 25.02.2018).
5. European Commission/EACEA/Eurydice. Modernisation of Higher Education in Europe: Academic Staff. – 2017. Eurydice Report. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. – 176 p.
6. MacLarenn I. New trends in academic staff development: reflective journals, teaching portfolios, accreditation and professional development / In: O'Neill, G., Moore, S. and McMullin, B. eds. Emerging Issues in the Practice of University Learning and Teaching. – Dublin: All Ireland Society for Higher Education, 2005. – PP. 111–119.
7. National Professional Development Framework for All Staff Who Teach in Higher Education. – Dublin: National Forum for the Enhancement of Teaching and Learning in Higher Education, 2016. – 11 p.
8. National Guidance for the Professional Development of Staff who Teach in Higher Education: [Draft for Consultation]. – Dublin: National Forum for the Enhancement of Teaching and Learning in Higher Education, 2016. – 22 p.
9. National Strategy for Higher Education to 2030 – Report of the Strategy Group. – Dublin: The Department of Education and Skills, 2011. – 134 p.
10. O'Mahony C. Professional Development Reports A Snapshot of International and National Disciplinary Initiatives for Enhancing Teaching and Learning / Catherine O'Mahony. – Dublin: National Forum for the Enhancement of Teaching and Learning in Higher Education, September, 2015. – 24 p.
11. Slowey M. Voices of Academics in Irish Higher Education Perspectives on Professional Development / Maria Slowey, Ekaterina Kozina, Eloise Tan. – Dublin: AISHE, 2014. – 80 p.
12. Towards a National Digital Skills Framework for Irish Higher Education: [Review and Comparison of Existing Frameworks and Models]. – All Aboard – Digital Skills in Higher Education, 2015. – 54 p.
13. The Digital Learning Revolution in Ireland: Case Studies from the National Learning Resources Service / Edited by Ann Marcus-Quinn, Catherine Bruen, Miriam Allen and others. – Cambridge Scholars Publishing, 2012. – 280 p.
14. The FACiLiTATE network. Available at: <https://www.teachingandlearning.ie/facilitate/> (accessed 25.02.2018).

УДК 377-047(436)

СУЧАСНА СТРАТЕГІЯ ЗМІН І РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ АВСТРІЇ

О. О. Самохвал

У статті досліджено та проаналізовано процес розвитку і модернізації професійної освіти в Австрії. З'ясовано, що австрійський уряд приділяє значну увагу реформуванню та покращенню якості професійної освіти в державі, в порівнянні з іншими країнами Західної Європи, що сприяє її економічному та соціальному зростанню. Визначено основні вектори реформування професійної освіти та результати, які відображають її сучасний стан. Не дивлячись на позитивний досвід реформування професійної освіти та підготовки в Австрії, виявлено деякі недоліки, які є наслідком окремих нововведень.

Ключові слова: професійна освіта, освітні реформи, модернізація освіти, стратегія розвитку освіти, заклади професійної освіти, освітня система Австрії.

MODERN STRATEGY FOR THE DEVELOPMENT AND TRANSFORMATION OF VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING IN AUSTRIA

O. Samokhval

The article examines and analyzes the process of development and modernization of vocational education and training in Austria. It is noted that the globalization of the economy and the strengthening of Ukraine's cooperation with the countries of Western Europe, in particular, Austria, in the issues of vocational education, and training contribute to a rethinking of